

บทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีพรรคประชาธิปัตย์

นายชัยวัฒน์ วิจารณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-582-074-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019074 I15648333

POLITICAL ROLES OF THE PARTY BRANCHES : A CASE STUDY
OF THE DEMOCRAT PARTY

Mr. Chaiwat Veeranan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-582-074-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณี
พรรคประชาธิปัตย์

โดย

นายชัยวัฒน์ วิจารณ์แท้

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ จรุง สุกาน)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนาวิวัฒน์)

ชัยวัฒน์ วิจารณ์ันท์ : บทบาททางการเมืองของสาขาพรรคการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณี
พรรคประชาธิปัตย์ (POLITICAL ROLES OF THE PARTY BRANCHES : A CASE
STUDY OF THE DEMOCRAT PARTY) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ปรีชา พงษ์ไกรเลิศ,
231 หน้า. ISBN 974-582-074-1

การศึกษาค้นคว้านี้วัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงบทบาทพฤติกรรมการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ว่ามีลักษณะอย่างไร บทบาทที่แสดงออกมาของสาขาพรรคมีส่วนในการเสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมืองแก่พรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ และบทบาทที่สาขาพรรคแสดงออกมานั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสาขาพรรคประชาธิปัตย์ ที่ต้องการจะพัฒนาให้เป็นพรรคการเมืองแบบมวลชนหรือไม่อย่างไร ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของสาขาพรรค

วิธีการศึกษาประกอบด้วยการใช้ข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ประธานสาขาพรรคเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่เปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาซักถามและตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์และปัญหาของการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสาขาพรรคมีส่วนในการเสริมสร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้แก่พรรคประชาธิปัตย์ แต่ในขณะเดียวกันสาขาพรรคนั้นก็มุ่งเน้นแสดงบทบาทในการรณรงค์หาเสียงให้กับผู้สมัครของพรรคและการจัดหาสมาชิก ส่วนบทบาทในด้านการศึกษาทางการเมือง การเผยแพร่นโยบายและกิจกรรมของพรรค การเป็นศูนย์ประสานงานระหว่างสมาชิกพรรคกับพรรค สำนักงานใหญ่ การจัดกิจกรรมของสาขาพรรค หากได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ตลอดจนบทบาทในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับชาติ ยังไม่ได้กระจายมาสู่สาขาพรรคแต่อย่างใด ซึ่งเกิดจากปัญหาในด้านการเงิน ด้านตัวบุคคล การขาดสำนักงานของสาขาพรรค และการให้ความสำคัญกับบทบาทของสาขาพรรคน้อยกว่าที่ควรจะเป็น โดยนัยนี้ สาขาพรรคประชาธิปัตย์จึงมีลักษณะเป็นแต่เพียงรูปแบบของความพยายามในการสร้างฐานมวลชนของพรรคเท่านั้น หากใช้รูปแบบของการพัฒนาไปสู่พรรคแห่งมวลชนหรือพรรคที่เป็นตัวแทนของประชาชนแต่อย่างใด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การปกครอง
สาขาวิชา ..... การปกครอง
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##C330035 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: THE POLITICAL ROLES/PARTY BRANCHES

CHAIWAT VEERANAN : POLITICAL ROLES OF THE PARTY BRANCHES : A
CASE STUDY OF THE DEMOCRAT PARTY. THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF. PRICHA HONGKRAILERS, Ph.D., 231 pp.
ISBN 974-582-074-1

This study aims to look over the nature of behavioral roles and the participation in politics among party branches of the Democrat Party. It also aims to investigate whether the roles assumed by the party branches have contributed to the strengthening of the political power base of the Party. It also targets at whether the roles demonstrated are in line with the objectives of the party branches establishment, which aims to develop the quality of being a mass political party. Moreover, another aim is also set for the study of all possible problems and obstacles in the activities of the party branches.

The study procedures are composed of the application of documents and the interviews of the chairmen of the party branches within Bangkok Metropolitan. The interviews were carried out in a detailed manner, enabling the interviewer to really interrogate in line with what has been set as the study objectives and problems.

The research has found that the roles of the party branches do strengthen the political power based of the Party; however, the party branches emphasize their roles of campaigning for the candidates of the party and the possibility of the increase in number of the party members. As for the roles of educating people of politics, the Party Policies and the Party activities, or the roles of being the coordinators of the party members and the Party Headquarter, of the activities of the party branches, they have not seriously been taken into consideration or put into practice. The role of recruiting the candidates on national scale has not been distributed into the party branches. This results from the lack of budget, personnels, official party branch offices and the under emphasis of the roles of the party branches. Consequently, the party branches are merely the attempts to establish the social recognition of the Party, and not the form of development towards the idealistic party which is supposed to represent the people in any aspect.

ภาควิชา.....การปกครอง
สาขาวิชา.....การปกครอง
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไข วิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ และรองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตนารักษ์ ที่ช่วยกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความกรุณาในการให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานสาขาพรรคประชาธิปัตย์ทุกท่าน ที่ได้กรุณา สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้สัมภาษณ์ เก็บเกี่ยวข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การวิจัย และขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่พรรคประชาธิปัตย์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือและบริการด้านข้อมูลเป็นอย่างดี จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดความสำเร็จขึ้นได้

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ในภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่คอยห่วงใยซักถามและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนสามารถทำให้ วิทยานิพนธ์สำเร็จตามที่หวังไว้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดาและมารดา ที่ได้ให้โอกาสและสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาที่ดีมาโดยตลอด รวมทั้งการอบรม กล่อมเกลาและคอยห่วงใย เสมอมา ทำให้สามารถฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการจนกระทั่งเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

ชัยวัฒน์ วีรานันท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
สภาพปัญหา.....	1
ความสำคัญของการมีสาขาพรรคการเมือง.....	4
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
ขอบเขตในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
การนำเสนอรายงานการวิจัย.....	8
2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายบทบาท.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง.....	15
ความหมายและลักษณะของพรรคการเมือง.....	19
ลักษณะพรรคการเมืองที่แท้จริง.....	27
ทฤษฎีและแนวความคิดในการกำเนิดพรรคการเมือง.....	30
การจัดองค์กรของพรรคการเมือง.....	41

	หน้าที่และบทบาทของพรรคการเมือง.....	60
	หน้าที่และบทบาทของสาขาพรรคการเมือง.....	66
3	โครงสร้างและองค์กรของพรรคประชาธิปัตย์.....	70
	พรรคประชาธิปัตย์.....	70
	ประวัติสาขาพรรคประชาธิปัตย์.....	75
	การพัฒนาพรรคการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับองค์กรของ พรรคการเมือง.....	77
	ลักษณะองค์กรของพรรคประชาธิปัตย์.....	81
	โครงสร้างและองค์กรของพรรคภายใต้ข้อบังคับพรรค พ.ศ.2526.....	100
	โครงสร้างและองค์กรของพรรคภายใต้ข้อบังคับพรรค พ.ศ.2530.....	108
4	วิเคราะห์บทบาทของสาขาพรรคประชาธิปัตย์.....	116
	ความเป็นมาของสาขาพรรคและสาเหตุที่เข้าสู่พรรคประชาธิปัตย์..	116
	บทบาทและหน้าที่ของสาขาพรรคตามข้อบังคับพรรค พ.ศ.2530...	129
	บทบาทในการเผยแพร่นโยบายและกิจกรรมของพรรค.....	130
	บทบาทในการรับเรื่องราวร้องทุกข์และหาทางช่วยเหลือราษฎร ให้ถึงที่สุด.....	135
	บทบาทในการคัดเลือกตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง.....	141
	บทบาทในการเสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ต่อสำนักงานใหญ่ของพรรค.....	149
	บทบาทในด้านการหาสมาชิกเพิ่มเติม.....	156
	บทบาทในด้านการจัดกิจกรรมของสาขาพรรค.....	161
	บทบาทในด้านการให้การศึกษากองการเมือง.....	167

บทที่

หน้า

บทบาทในด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร ของพรรค.....		172
	ที่มาของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสาขาพรรค.....	177
	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสาขาพรรค.....	181
	สรุป.....	187
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	188
	บรรณานุกรม.....	204
	ภาคผนวก.....	208
ข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. 2530 หมวด 5 สาขาพรรค แนวทางการดำเนินและพัฒนาสาขาพรรคประชาธิปัตย์		
	ประวัติผู้เขียน.....	231

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงสาขาพรรคและเขตเลือกตั้งในปี 2518.....	87
3.2	แสดงสาขาพรรคและจำนวน ส.ส. ในภาคต่าง ๆ ในปี 2528.....	88
3.3	แสดงสาขาพรรคกับเขตเลือกตั้ง.....	89

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	แสดงการจัดองค์การของพรรคแรงงานของอังกฤษ.....	48
2	แสดงการจัดองค์การของพรรคอนุรักษนิยมของอังกฤษ.....	50
3	แสดงการจัดองค์การของพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกา.....	51
4	แสดงการจัดองค์การของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียต.....	53
5	แสดง โครงสร้างของพรรคคอมมิวนิสต์จีน.....	57

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย